

УДК 81'272 (477)

Савойська Світлана Василівна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук
Київського національного університету будівництва і архітектури**МОВНА ПОЛІТИКА КОНСЕНСУСУ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ І
СОБОРНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

Проаналізовано феномен мовної політики як умови забезпечення цілісності і соборності Української держави. Акцентується увага на мовно-політичних та інших проблемах у сучасній Україні, які пов'язані із замовчуванням інформації, її неправдивістю, невчасним або запізнілим реагуванням на ту чи іншу ситуацію, а також небажанням домовлятися. Автор вказує на помилки та пропонує власне бачення досягнення консенсусу на тому чи іншому етапі здійснення мовної політики.

Ключові слова: мовна політика, розкол суспільства, консенсус, цілісність, самостійність, соборність, сучасна Українська держава, комунікативний, взаєморозуміння, дискурс.

Комунікативний аспект мовної політики, опираючись на таку тріаду, як дискурс – взаєморозуміння – консенсус, врятує цілісність і соборність України від подальшого розколу. Це вимагає від сторін конфлікту цілеспрямованого та неабиякого зусилля, а також і толерантності, щоб подолати наростаючу політичну, міждержавну, міжконфесійну та міжкультурну нетерпимість до чужих поглядів, віри, національності, що упродовж усіх років незалежності поширювалося в Україні, зокрема на Півдні і Сході. Мовна політика консенсусу, складовою якої є діалог, який у процесі взаємодії має здатність перетворюватися на дискурс, визначається необхідністю знаходження конструктивної відповіді на ті виклики, що пов'язані із розв'язанням гострих мовно-політичних і культурних суперечностей, які продукують ворожнечу в українському полікультурному суспільстві у зв'язку із розбіжностями у поглядах на статус російської мови в Україні, а також внутрішню і зовнішню політику Української незалежної держави. «Міжкультурний діалог – це, на думку Т. Скубашевської, не лише гарантія соціальної злагоди», з якою в українських і російських політиків на високому рівні мало що виходить, «а й джерело соціальної активності» [12, с. 9], яку ми спостерігаємо в українському суспільстві останнім часом.

Метою дослідження є аналіз мовної політики як умови забезпечення цілісності і соборності Української держави, а також мовно-політичних та інших проблем, які пов'язані із невмінням або небажанням влади та інших суб'єктів домовлятися між собою та з опонентами.

Окремі аспекти мовної політики консенсусу як умови забезпечення цілісності і соборності Української держави досліджували такі учені, як Т. Андрущенко, О. Бабкіна, Б. Бессонов, І. Варзар, П. Вознюк, О. Волянчук, Б. Дем'яненко, С. Денисюк, О. Дубас, Н. Дубовик, А. Єрмоленко, В. Загороднюк, О. Зернецька, М. Ільїн, О. Караткевич, А. Костирев, І. Костира, Т. Костюк, В. Кулик, О. Маруховська, Л. Нагорна, М. Остапенко, В. Ханстантинов та ін. На думку окремих учених, складовою і невід'ємною частиною мовної політики консенсусу є політичний дискурс, який досягається у процесі комунікативної взаємодії між владою та опозицією, лідерами однієї політичної сили, інститутами влади, владою і громадянами та певними спільнотами і т. п. Політична комунікативність як явище досить добре розроблене у працях зарубіжних учених. Для одних із них мовно-політичні комунікації – це обмін інформацією та спілкування у сфері мовно-політичної діяльності, для інших – це вплив на процес формування суспільної думки, що структурує політичний простір. Інші зацікалюються на ЗМІ, які не завжди відображають об'єктивну реальність, яка нерідко приносить шкоду суспільству та країні у цілому. В українській політичній науці ця тема недостатньо привертає увагу політологів, хоча протягом останніх років політики усе

частіше звертаються до тематики взаємодії і дискусії. Мовна політика консенсусу має базуватися на засадах національного інформаційного простору, єдності із рештою світу, відкритої соціальної комунікації та політичного плюралізму, який, на думку М. Остапенко, «розвиває ініціативність, раціональне мислення, свідоме ставлення людини до політичного життя суспільства, сприяє утвердженню свободи та інших демократичних цінностей» [9, с. 20]. На основі цього виникає новий тип дискурсу – раціональний, позапартійний, публічний, громадський, всеосяжний і громадянський, який налаштовано на консолідацію українського полікультурного суспільства, взаєморозуміння між лідерами різних політичних сил, владою, політичними спільнотами і громадянським суспільством. Без цього не може бути забезпечена незалежність і соборність Української держави.

Отже, дискурс перебуває у центрі мовної політики, складовою частиною якого є «нерівний діалог» української та російської мов. Престиж обох мов залежить від рівня їх поширення, багатовікової історії та інтелекту, а тому невід’ємною частиною мовної політики консенсусу мають бути толерантність та політкоректність. Однак, доводиться констатувати, що область державної мовної політики на сучасному етапі не є науково продуманою, далекоглядною і цілком прогнозованою. Без налагодження комунікацій жодна область державної мовної політики не в змоззі розв’язати будь-яке питання. Свідченням цього є мовно-політичні непорозуміння, на основі чого і сталася чергова політична, економічна і культурна кризи. Це свідчить про нездатність національно-демократичних і проросійських політичних сил до конструктивного дискурсу, який повинен ґрунтуватися на взаєморозумінні, взаємопідтримці і співпраці. І як наслідок, ми маємо некоректну поведінку окремих політиків і лідерів політичних сил, які до цього часу не навчилися спілкуватися і працювати спільно на благо миру і розвитку держави. Це ставить під сумнів легітимність і політкоректність української влади та політичної системи України. Мовна політика консенсусу – це надто делікатна і чутлива сфера, яку взагалі не бажано будь-кому нав’язувати. На думку учених, зокрема Ю. Гантингтона, «у майбутньому конфлікти будуть визначатися не ідеологією чи економікою, а культурою і релігійними відмінностями, які майже не підлягають змінам, тому їх важче розв’язати або звести до компромісу» [11, с. 259], що є складовою консенсусу, який також не завжди може повною мірою забезпечити належний рівень комунікативної спроможності. На слушну думку вітчизняних учених, жоден український Президент і влада в Україні належним чином не опікувалися мовно-політичними проблемами, які потребують мовно-політичного консенсусу усіх гілок влади, зокрема і на міжнародному рівні. Політичний консенсус є важливим хоча б тому, що у роз’єднаному суспільстві важко вирішувати мовно-політичні проблеми, здійснювати реформи, досягати позитивного результату, зберігати демократичні свободи, формувати національну ідентичність, ключовими принципами якої є міжполітичне і міжнаціональне примирення, терпимість і міжкультурний діалог, що є так важливо для української спільноти, особливо на Сході України. Так, політичний консенсус – це феномен, із допомогою якого узгоджують і розв’язують конфліктні питання; колективне єднання в ухваленні рішення, яке досягається заради спільної мети унаслідок довгої і плідної дискусії; взаєморозуміння, яке виникає між владою, опозицією, лідерами партій та представниками народу під час обговорення різних проблем; солідарність правих, лівих і центристських політичних сил у питаннях євроінтеграції сучасної України; налагодження діалогу між новою владою та українською спільнотою, що мешкає на Сході країни, яка починає розуміти ціну справедливості, свободи та відкритого публічного дискурсу. Конструктивний діалог особливо необхідний, коли розв’язуються мовно-політичні проблеми, коли необхідно виявити взаємозв’язки політичного мислення і політичної поведінки лідерів поляризованих політичних ідеологій, та розробити прогнозні моделі. Одну із таких моделей пропонує російський дослідник О. Караткевич, – це системний діалог, який у перехідних суспільствах здатний згладити поляризацію поліетнічного суспільства, підвищити економічну активність усіх учасників процесу, а у підсумку – соціальну і політичну стійкість [2, с. 65-67].

Мовно-політичні комунікації тісно пов'язані з інформаційною політикою консенсусу, яка проводиться у сучасній Україні російськими та українськими мас-медіа, які формують думку української спільноти про ті чи інші події, яка буває правдивою і спотвореною. Якщо українська влада не приділяє достатньо уваги цій проблемі, то цю прогалину заповнює інформаційно-комунікаційна політика Росії або іншої держави, які використовують її у власних цілях і національних інтересах, що не завжди співпадає з інтересами України. Якщо комунікаційна політика є неправдивою і такою, що загрожує національній культурі, безпеці і державній мові, то у такій ситуації стає усе важче порозумітися полярним політичним силам, а тим більше знайти консенсусне рішення.

Відтак, «комунікаційна політика» як поняття (повідомлення, зв'язок) – це діяльність держави, її інститутів, спрямована на формування та забезпечення процесів обміну соціально-політичною інформацією, яка необхідна для функціонування політичної системи, циркуляції інформації між її інститутами, політичними та соціальними групами, елітами і масами [10, с. 311]. Це створює додаткові проблеми в усіх сферах державної мовної політики, які спрямовані на підвищення статусу російської мови та балансування між Митним і Європейським союзами, які активно втручаються у мовно-культурні процеси сучасної Української держави. Якщо одні із них вбачають у цьому прогрес, то інші – загрозу суверенітету і соборності України. У зв'язку із цим особливої ваги набуває мовна політика консенсусу, але яка навіть у таких демократичних і розвинених країнах, як Бельгія, Канада, Іспанія тощо, невзможі подолати усі суперечності і мовно-політичні конфлікти, які перешкоджають загальнонаціональному поступу та об'єднанню полікультурних спільнот в одну політичну націю [5, с. 318, 320-322, 323].

В основі мовної політики консенсусу знаходиться, поняття «консенсус», яке походить від лат. *consensus* та означає «згода», якої досягають у результаті дискусії та компромісів. Відсутність у лідерів політичних сил раціональної та виваженої дискусії із приводу розв'язання мовно-політичних проблем поглибила протистояння між провладними та опозиційними політичними силами, призвела до затяжної політичної кризи, протистоянь і конфліктів, які можна було б розв'язати завдяки консенсусу, одноголосності, загальної згоди щодо спірного питання учасників конференцій, переговорів, засідань. Тобто, «консенсус» – це форма колегіального ухвалення рішення, що вступає у силу, коли за нього висловилися усі без винятку учасники голосування [7, с. 316]. У цьому випадку варто не споглядати пасивно за тим, що дозволяють собі окремі політики та політичні сили, а вести конструктивну дискусію, як навчитися чесно перемагати у конкурентній боротьбі, знайти консенсус, досягти єдності, зорієнтуватися, порозумітися і взаємодіяти. За О. Контом поняття «консенсус» – це гармонія у найширшому розумінні, а за М. Вебером – це характеристика будь-якого суспільства, яке не розпадається, а має елементарний «порядок», який не виключає боротьбу інтересів і різних тенденцій. Тобто, М. Вебер прагнув надати консенсусу більш чіткого соціологічного змісту, що може бути викликано різними мотивами, цілями і внутрішнім станом учасників конкретної взаємодії [8, с. 298-299]. Щоб досягти консенсусу, велике значення має ділова обстановка, яка створює атмосферу компетентності, довіри до мовної політики держави, лояльності у відносинах між мовно-політичними суб'єктами політичного процесу. Мовна політика консенсусу виконує функцію міжсферного комунікатора і ціннісного орієнтиру українського народу, що досягається на основі компромісів та імперативу злагоди як важливої складової консолідації всього поліетнічного соціуму. Так, складовою частиною мовно-політичної комунікації є діалог, завдяки якому можна дійти компромісів та й повної згоди з того чи іншого спірного політико-мовного чи іншого питання.

Отже, основою консенсусу є такі поняття, як «дискусія» і «компроміс», які складають тріаду: дискусія – компроміс – консенсус. Ці поняття доповнюють одне одного, оскільки тісно взаємопов'язані за сутністю, змістом і характером. Вони можуть співіснувати і окремо, оскільки дискусія може відбутися без компромісу, а компроміс – без консенсусу, коли одна

із сторін іде на компроміс, а інша його не приймає, тобто сторони протистояння не дійшли згоди. Ця тріада знаходиться в основі мовної політики консенсусу, на якій тримається рух і розвиток усіх сфер життєдіяльності суспільства, держави і міждержавні стосунки. Мовна політика консенсусу управляє усіма галузями суспільно-політичного життя держави, без чого не можна уявити ні соціально-економічний, ні культурний розвиток українського полікультурного суспільства, ні загальнонаціональний поступ.

Відтак, «мовна політика консенсусу» – це: 1. категорія, яка забезпечує життєдіяльність усього суспільства і держави у цілому в усіх сферах і галузях суспільно-політичного життя. 2. Рух за повноцінний розвиток освітньої, політичної, культурної, інформаційної, законодавчої та інших галузей полікультурного суспільства. 3. Боротьба за утвердження різних поглядів, спрямованих на створення принципово нової політики у стосунках і відносинах між владою та опозицією, якої у тоталітарному суспільстві не могло існувати у принципі. 4. Комунікативний потенціал сучасної мовної політики України, комплекс конкретних заходів національно-демократичних політичних сил і держави у цілому, які систематично проводяться на всеукраїнському рівні, спрямовані на захист національних інтересів, української мови як єдиної державної, збереження цілісності країни, недоторканості її державних кордонів, консолідацію полікультурного українського суспільства. 5. Сукупність суб'єкт-управлінських засад, що базуються на конструктивізмі, раціоналізмі і взаєморозумінні, з чим в українському політикумі завжди були проблеми, починаючи від відновлення Комуністичної партії України і закінчуючи розпуском її фракції у Верховній Раді України та діяльністю проросійських політичних сил.

Не здатні мінімізувати мовно-політичні проблеми й опозиційні політики, які не спромоглися дійти консенсусу навіть між собою заради створення та ухвалення нового закону про мови, який би зміг захистити поширення і функціонування не лише української мови як державної на Півдні і Сході держави, а й мов національних меншин. Не висока комунікативна потужність української мови гальмується браком взаєморозуміння між полярними політичними силами, окремими політичними акторами, відсутністю належного дискурсу та лексикографічного забезпечення у таких галузях мовної комунікації, як військова, технічна, наукова, медична тощо. Розв'язати цей заплутаний вузол можна було б із допомогою дискурсу, який повинен мати місце при розв'язанні будь-яких питань між особистостями, окремими соціальними групами, різними суб'єктами політики. Але і він буде неможливий без політичної толерантності, особливо в умовах проголошеного Конституцією України (ст.15) політичного плюралізму [1, с. 22].

У цьому контексті варто нагадати про існування деструктивного (поляризованого) потенціалу політичного плюралізму, який несе потенційні ризики і загрози, що може призвести до зміни територіального устрою країни, створення федерації, що нагадує про існування сучасного українського поляризованого плюралізму, який сформувався у сучасній Україні протягом років незалежності. Щоб подолати політико-ідеологічні протистояння в українському суспільстві, а, разом із тим – мовно-політичну кризу та розкол країни, було б доцільно лівим і правим політичним силам дійти консенсусу заради створення української політичної нації, збереження української мови і культури, а також – соборної і незалежної Української держави. Велику роль у розколі українського соціуму відіграє регіональна еліта і проросійська преса, які спільними зусиллями дискредитують українську мову і культуру, нав'язують думку про те, що виразні засоби і лексичний склад російської мови значно багатші за українську мову, яка не є науковою і розвиненою [4, с. 86].

Із виникненням Української незалежної держави мовні комунікації стали поступово відроджуватися в усіх галузях життєдіяльності, зокрема в освіті, діловодстві, культурі, ЗМІ і т. п. Це сприяло розвитку та поширенню української мови та мов національних меншин у технічній галузі, науці, кіно, телебаченні тощо. Це стало можливо через взаєморозуміння між полярними політичними силами, владою та опозицією. Комунікативний потенціал мовної політики на першому етапі розвитку держави дав можливість порозумітися лівим і правим

політичним силам при ухваленні важливих для держави законів, постанов і рішень, зокрема Декларації про державний суверенітет, Конституції України та проголошенні незалежності і т. п. І усе це можна було втілити у життя, завдячуючи політиці консенсусу, яка у мовно-культурній галузі налагодила між правими і лівими політичними силами конструктивні відносини, спрямовані на єднання споріднених за мовою та культурою етносів у політичну націю. Тобто, основною складовою частиною мовної політики є комунікаційна функція мови, яка, на думку Л. Нагорної, «виконує роль чинника міжгрупової і міжособистісної взаємодії» [5, с. 371].

Якщо на першому етапі українського державотворення відбулися кардинальні зрушення в усіх сферах суспільно-політичного життя, то на початку другого етапу, як уже було зазначено, українізація почала помітно пригальмовувати. Чинниками такого пригальмовування були абсолютно нові умови, в які потрапила молода незалежна Українська держава, – це зіткнення несумісних ідеологій, низька політична культура, яка є фрагментарною, брак досвіду в управлінні державою, економічні негаразди, розруха, мовно-політична криза тощо. Основою політичної культури є мовно-політична культура за своєю суттю, значенням і місцем у політичній системі сучасної України є суперечливою і двозначною, оскільки поєднує у собі раціональні та ірраціональні чинники, а також дві культури – авторитарно-тоталітарну, яка ще має велику силу і вплив, і демократичну, яка народжується. Показовим прикладом її фрагментарності є, на думку В. Логвинчук, ослаблення толерантності через розбіжності між політичними елітами, щодо дражливих ідеологічних питань: мовного статусу російської мови, ОУН-УПА, голодомору, НАТО, Євросоюзу чи Митного союзу тощо. У демократичних суспільствах ці проблеми, як вважає В. Логвинчук, «розв'язуються шляхом переговорів, створення об'єднань, коаліційних союзів та досягнення консенсусу» [3, с. 15]. А у сучасній Україні, замість діалогу, взаєморозуміння, дискурсу і досягнення компромісу, полярні політики конфліктують. У той же час життя вимагає конкретних справ, термінових рішень, досвіду, толерантності, вміння дискутувати та розв'язувати проблеми, зокрема і мовно-політичні, які стоять на порядку денному. Мовна політика консенсусу, починаючи із середині 1990-х рр., почала поступово втрачати завойовані позиції, національний характер, мрії про загальнонаціональну ідею і ті зв'язки, що ґрунтуються на консенсусі та взаєморозумінні. Враховуючи вищезазначене, українська мова стала втрачати роль ідентифікатора і консолідатора і поступилася російській, особливо на Півдні і Сході держави. Це засвідчує перепис населення 2001 року, де зазначається, що україномовних українців у Луганській області поменшало на 4,9% у порівнянні із даними перепису 1989 року, а шанувальників російської мови збільшилося. Така сама ситуація була і у Донецькій області, де українську мову вважали рідною лише 24,1% населення краю, що було на 6,5% менше, ніж за даними перепису 1989 року. Це сталося через те, що російською мовою за певних обставин користувалося 74,9% осіб, що у порівнянні із минулим переписом населення цей показник збільшився на 7,2%. Ситуація стає зрозумілою особливо тоді, коли проаналізуєш, чому російськомовних українців у 1989 році у Донецькій області було 2,8%, у Луганській – 5,3%, в АРК – 0,1%, а кількість тих українців, що визнали рідною російську мову, упродовж 1989-2001 рр. зросла на 12,1%. На думку С. Корабльова, ситуація свідчить про те, що Донецьк забувати російську мову не хоче, що не відповідає дійсності хоча б через те, що мовна ситуація у цьому регіоні є штучною і заполітизованою. Це відображається на деструктивному рівні розвитку української мови, поширення якої у цьому регіоні усі роки незалежності, по суті, було загальмовано. Її наслідки також не змусили довго чекати: у більшості місцевих мешканців регіональна влада за роки незалежності сформувала проросійську свідомість і панкультуру, яка відкидала наявність і розвиток української, що і призвело до анексії АР Крим та введення російських військ на Схід України, які узяли під контроль мовні і культурні надбання місцевих мешканців. У той же час на цю ситуацію вчасно і правильно зреагували сусідні російськомовні області, які навідріз відкинули такий захист сусідньої держави та укріпили власні позиції захисту і контролю над своєю

територією. У зв'язку із цим мовна політика консенсусу могла належним чином захищати українську мову і культуру від маніпуляцій та подвійної політики лише на тих територіях, які було звільнено від російських військових. Здала свої позиції й національна ідея, дискусії навколо якої, на думку Л. Нагорної, також зайшли у глухий кут. Тому досягнення консенсусу щодо загальнонаціональних цілей і перспектив стало малоімовірним. Соціокультурна розірваність, як вважає учений, є не лише гальмом на шляху до ринкового реформування, а й фактором, який унеможливорює формулювання його мети та загальноприйнятної національної ідеї [6, с. 174, 182].

Отже, щоб мовна політика консенсусу була ефективною, було б доцільно, аби влада:

- вчасно інформувала громадян про подальші дії у сфері мовних комунікацій та залучала їх до дискусії;
- надавала можливість громадянам впливати на процес ухвалення рішень, розширювати сферу власної національної компетентності та підвищувати поінформованість;
- залучала до дискусії широкі верстви населення, щоб налагодити діалог та порозуміння;
- враховувала думки громадян та політичних опонентів при розробці, обговоренні та ухваленні того чи іншого законопроекту;
- забезпечувала українську спільноту правдивою інформацією, надавала можливість отримати рівні права на доступ до інформації і свободи слова і т. п.;
- захистила український народ від нав'язливої і некоректної реклами, яка негативно впливає на психіку людини і загальне здоров'я;
- захистила громадян від інформаційного на них тиску з боку великих кампаній.

Література:

1. Головатий М. Діалог між владою і суспільством — важлива засада формування української державності / М. Головатий // Політичний менеджмент. — № 5. — 2011. — С. 20-24.
2. Караткевич О. Системний діалог як технологія оптимізації політичної взаємодії в перехідних суспільствах / О. Караткевич // Альманах сучасної науки та освіти. — Тамбов: Грамота, 2013. — № 2 (28): у 2-х ч. — Ч. II. — С. 65-67.
3. Логвинчук В. Толерантність як ціннісна детермінанта політичної культури: Автореф. дис.... канд. політ. наук: 23.00.03 / В. Логвинчук. — Національна академія наук України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 2007. — 20 с.
4. Майборода О. Рафальський О. Загальнонаціональні та регіональні інтереси у сучасній Україні / О. Майборода, О. Рафальський // Регіональні версії української національної ідеї: спільне і відмінне. Збірник статей. — К.: Світогляд, 2005. — С.76-116.
5. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. — К.: ПІЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. — 398 с.
6. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / Л. Нагорна. — К.: Світогляд, 2005. — 273 с.
7. Новий словник іншомовних слів: близько 40000 сл. і словосполучень / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк; [За ред. Л. І. Шевченко]. — К.: АРІЙ, 2008. — 672 с.
8. Обушний М., Коваленко А., Ткач О. Політологія: Довідник / М. Обушний, А. Коваленко, О. Ткач [За ред. М. І. Обушного]. — К.: Либідь, 2009. — 501 с.
9. Остапенко М. Політичний плюралізм як ціннісна основа демократичного суспільства: Автореф. дис. ... докт. політ. наук: 23. 00. 03 / М. Остапенко. — Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. — Київ, 2013. — 36 с.
10. Політологія: навчальний енциклопедичний словник – довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. — Львів: «Новий Світ – 2000», 2014. — 779 с.

11. Serdyukova E. Civilization identity of Russia in the context of the globalization processes in the contemporary world / E. Serdyukova // European Science and Technology [Text]: materials of the V international research and practice conference, Vol. II, Munich, October 3rd – 4th, 2013 / publishing office Vela Verlag Waldkraiburg – Munich – Germany, 2013. — P. 255-260.

12. Скубашевська Т. Мовні стратегії у формуванні міжкультурного діалогу у європейському просторі (соціально-філософський аналіз): Автореф. дис.... канд. філософ. наук: 09. 00. 10 / Т. Скубашевська. — Інститут вищої освіти Академії педагогічних наук України. — Київ, 2005. — 19 с.

Савойская С. В. Языковая политика консенсуса как условие обеспечения целостности и соборности украинского государства

Проанализировано феномен языковой политики как условия обеспечения целостности и соборности Украинского государства. Акцентируется внимание на языковых политических и иных проблемах в современной Украине, которые связаны с замалчиванием информации, её ложностью, несвоевременным или запоздалым реагированием на ту или иную ситуацию, а также нежеланием договариваться. Автор указывает на ошибки и предлагает своё видение достижения консенсуса на том или ином этапе совершения языковой политики.

Ключевые слова: языковая политика, раскол общества, консенсус, целостность, самостоятельность, соборность, современное Украинское государство, коммуникативный, взаимопонимание, дискурс.

Savoyska S. Language policy consensus as a condition ensure the integrity and unity Ukrainian state

Analysis of the phenomenon of language policy as a condition to ensure the integrity and unity of the Ukrainian state. Attention is focused on language and political and other problems in modern Ukraine that are associated with default information, its falsity, untimely or delayed response to a particular situation, and unwillingness to negotiate. The author points out mistakes and offers his own vision of reaching consensus on a particular stage of language policy.

Keywords: language policy, the division of society, consensus, integrity, independence, unity, modern Ukrainian state, communicative, understanding discourse.

УДК 321:316.422-048.78

Смірнова Валентина Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри політології,
соціології і соціальної роботи Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»

**ПОЛІТИЧНА ВОЛЯ ЯК МОДЕРНІЗАЦІЙНИЙ РЕСУРС ВЛАДИ І ЗАПОРУКА
УСПІХУ ПОЛІТИЧНИХ РЕФОРМ**

Проаналізовано концепт «політична воля» як модернізаційний ресурс влади й запоруку успіху політичних реформ. Розглянуто системні та процедурні чинники суспільно-політичних перетворень, а також інструменти колективного та суб'єктивного впливу на прийняття політичних рішень.

Ключові слова: політична воля, політичний компроміс, політичний лідер, соціально-політичний простір, політична модернізація.

Модернізація політичного устрою – довготривалий процес, що відбувається на основі консолідації численних факторів та узгодження різноманітних варіантів реалізації